

ArticleHistory:

Received
11/08/2020
Accept
29/09/2021
**Available
online**
30/09/2021

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal>.

**INVESTIGATION OF GRADUATE STUDIES ON SCHOOL
CLIMATE: A CONTENT ANALYSIS STUDY**

**OKUL İKLİMİ ÜZERİNE YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ
ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ: BİR İÇERİK ANALİZİ
ÇALIŞMASI**

**Hilal KAZU¹
İslam DEVİREN²**

Abstract

This study is a content analysis study aimed at examining the theses on school climate between the years 2010-2020 in Turkey. The theses, which are the data source of this study, in which the qualitative research method was used, were downloaded from the general web from the National Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖK) by scanning through the keyword "School Climate". A total of 60 dissertations were researched. These studies were examined through document review in terms of the year the theses were published, the types of the theses, the university they were prepared, the method, the type of school, data analysis techniques, data collection tools and the distribution according to the sample size. Findings reached in the research: When the distribution of the theses on school climate is examined by years, the most theses were published in 2018, 2019 and 2020, while no research was conducted in 2011, 2012, 2013 and 2014. Most of the research is master's thesis. According to the findings, the most commonly used measurement tool in theses is the scale. According to the results obtained in the research, the most quantitative method was used. In most of the studies, 501 or more samples were preferred.

Keywords: School Climate, School Environment, Content Analysis

Özet

Bu çalışma, Türkiye’de 2010–2020 yılları arasında okul iklimi konulu tezlerin incelenmesine yönelik bir içerik analizi çalışmasıdır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmanın veri kaynağı olan tezler, genel ağdan Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi sitesinden “Okul İklimi” anahtar kelimesi üzerinden tarama yapılarak indirilmiştir. Toplam 60 tez çalışması üzerinde araştırma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar, doküman incelemesi yoluyla

¹ Doç.Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, hkazu@firat.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9380-331X>

² Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Doktora Öğrencisi) , islamdeviren@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2515-3807

tezlerin yayımlandığı yıl, tezlerin türleri, hazırlandığı üniversite, yöntemi, okul türü, veri analizi teknikleri, veri toplama araçları ve örneklem büyüklüğüne göre dağılımı açısından incelenmiştir. Araştırmada ulaşılan bulgular: okul iklimi konulu tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında en fazla tezin 2018, 2019 ve 2020 yılında yayımlandığı, 2011, 2012, 2013 ve 2014 yıllarında herhangi bir araştırma yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaların büyük çoğunluğu yüksek lisans tezidir. Bulgulara göre tezlerde en fazla kullanılan ölçme aracı ölçektir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre en fazla nicel yöntem kullanılmıştır. Araştırmaların çoğunda 501 ve üzeri örneklem tercih edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul İklimi, Okul Ortamı, İçerik Analizi

GİRİŞ

Toplumların ve bireylerin ihtiyaçlarının gün geçtikçe değişmesiyle birlikte okullardan beklentileri de üst seviyeye ulaşmıştır. Bu beklentilerin karşılanabilmesi, işin uygulama kısmında olan öğretmenlerin özerk hareket etmeleri, eğitim süreçlerinde daha fazla sözcü sahibi olmaları ve daha fazla sorumluluk almalarını gerektirmiştir (Eurydice, 2019). Öğretmenlerin performansını etkileyen birçok değişken bulunmaktadır. Bu değişkenlerden biri de okulun iklimidir. Okul iklimi; okuldaki genel hava ve duygular, okullarda çalışan kişilerin doğrudan veya dolaylı bir şekilde yarattıkları çalışma ortamı, okul üyelerinin ilişkileri ve davranışlarıdır (Yılmaz ve Altınkurt, 2013).

İklim kelimesi yerine atmosfer ve ortam kelimeleri de kullanılmaktadır. Ancak iklim, psikolojik çağrışımından dolayı daha çok tercih edilmektedir. Dolayısıyla bir kurumda hissedilen psikolojik atmosfer iklim olarak ifade edilmektedir (Pritchard ve Karasick, 1973). Okul ikliminin geniş kapsamlı bir terim olduğunu söyleyebiliriz. Okul iklimi, öğretmenlerin okul açısından genel çalışma alanıyla alakalı algılamalarını, resmi ve resmi olmayan örgüt, üyelerin kişilikleri ve kişiliklerini etki altına alan örgütsel liderliği kapsar. Kısacası, bir okulun iklimi, o okulu başka bir okuldan ayıran ve okulun tüm üyelerinin davranışlarına etki eden, okul bünyesindeki çevreyle alakalı nitelikler olarak ifade edilebilir (Hoy ve Miskel, 2012). Okulda herhangi bir zamanda, vakit harcayan, konuyla alakalı yetersiz bilgiye sahip herhangi bir kişi dahi okul içerisinde basit gözlemler gerçekleştirerek okul iklimi ile alakalı genel olarak bir kanaate erişebilir. Hatta okula yeni gelen bir kişi kendi hissiyatlarına dayanarak kısa bir zaman dilimi içerisinde okul iklimi ile alakalı iyi veya kötü bazı yargılara ulaşabilir. Duvarlarda, koridorlarda görülen şeyler, okul panolarında verilen mesajlar, okuldaki gürültü ve sesler, öğrenciler tarafından oynanan oyunlar, okulda yaşanan tartışmalar, meydana gelen sorunların nasıl çözüldüğü, herkes tarafından kullanılan yerlerde neler hissedildiği vb. okul iklimi hakkında bir izlenim edinilebilir. Okula gelen veliler, yetişkinler duygusal bakımdan birçok uyarana maruz kalmalarına rağmen okul iklimi ile alakalı inanılmayacak derecede bir hızla belli bir izlenime erişebilirler (Noonan, 2004).

Okulların, sadece öğrencilerin akademik başarısını arttırdıkları bir yer olmadığı, aynı zamanda sosyal ve sportif faaliyetlerin yapıldığı, temel ortam ve bağlam oldukları için odak noktadadır. Çoğu öğrenci, okuldaki akademik ve sosyal faaliyetlere katılır. Bu etkinliklerin okul ortamında sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde okul iklimi çok önemli bir etkiye sahiptir. Okul ikliminin, okulu daha etkin ve verimli yapmada önemli bir değişken olduğu söylenebilir. Açık ve etki düzeyi yüksek okul iklimine sahip olan okullar daha tertipli, güvenlidir. Ayrıca öğretmen, öğrenci ve diğer personellerin moral, isteklendirme ve iş doyumları yüksektir. Güçlü bir okul ikliminde ortam; kaygıdan, korkudan ve şiddetten arındırılmış, saygı ve anlayış çerçevesinde gerçekleştirilebileceği yerler haline getirilmiştir. Bu ortam, öğrencide aidiyet duygusunu oluşturan bir iklim yaratır (Mabie, 2003: 160).

İyi ve olumlu bir okul iklimi, öğretmenlerin kendilerine olan güvenlerini arttırmasının yanında, mutlu olmalarını, okulda hevesle öğretim faaliyetini gerçekleştirmelerini sağlamaktadır. İyi ve olumlu bir okul ikliminde okul idaresi kendine güvenen, diğer personellerle iyi geçinen, kolay ulaşılabilen, aynı zamanda lider olabilen bir niteliğe sahiptir. Aynı zamanda okul idaresi, öğrenciler için rahat bir ortam hazırlayarak onların

iyi ilişkiler kurmasını ve öğrenme gayelerini arttırmalarını sağlamaktadır. Bütün bu ifade edilenler arasındaki ilişki de okul ikliminin olumlu olup olmadığına işaret etmektedir (Othman ve Kasuma, 2016). Dönmez (2016) yaptığı araştırmada, okul ikliminin öğrencilerin okula bağlılıklarını ve okul yaşam niteliği açısından alakasını ele almıştır. Öğrencilerin okul iklimini olumlu olarak gördüklerinde okula daha sıkı bir hissiyatla bağlandıkları ve aynı zamanda okul yaşam niteliği algılamalarında artışlar olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmalar bizlere; örgüt ikliminin gerek öğretmenleri ve öğrencileri gerekse diğer personellerin davranış ve duygularına ciddi anlamda etki ettiğini göstermektedir. Bu açıdan okullarda örgüt ikliminin olumlu bir hale getirilmesi son derece önem arz etmektedir.

Bu araştırmanın, okul iklimi konusunda genel eğilimin tespit edilmesi, bu alanda yapılacak araştırmacılara genel bir bakış açısı sunarak benzer araştırmalarla oluşacak yinğınların önellenmesi açısından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda 2010-2020 yılları arasında YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde okul iklimi alanlarında ULAKBİM ulusal veri tabanında erişime açık olan lisansüstü tezler belirlenen ölçütlere göre incelenmiştir. Bu amaç çerçevesinde, tezlerin yayımlandığı yıl, tezlerin türü, yapıldığı üniversite, araştırmanın yöntemi ve veri toplama araçları, örneklem büyüklüğü gibi kategorilerde hangi verileri sağladığı ölçütlerine göre incelenmiştir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. İncelenen lisansüstü çalışmaların yayınlandığı yıla göre dağılımı nasıldır?
2. İncelenen lisansüstü çalışmaların türlerine göre dağılımı nasıldır?
3. İncelenen lisansüstü çalışmaların yapıldığı üniversiteye göre dağılımı nasıldır?
4. İncelenen lisansüstü çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemine göre dağılımı nasıldır?
5. İncelenen lisansüstü çalışmaların tez verilerinin toplandığı okul türü nelerdir?
6. İncelenen lisansüstü çalışmalarında kullanılan veri toplama aracına göre dağılımı nasıldır?
7. İncelenen lisansüstü çalışmalarında kullanılan veri analizi teknikleri nelerdir?
8. İncelenen lisansüstü çalışmaların örneklem büyüklüğünün dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmada, okul iklimi ile ilgili Türkiye'de yapılmış lisansüstü tez çalışmalarını incelemek amacıyla içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinin, farklı kaynaklardan elde edilen gerek nitel verilerin analizinin yapılması gerekse niceliksel değerlendirmelerin yapılarak verilerin anlamlandırılması süreci olduğu söylenebilir (Bauer, 2003; Salanda, 2011). Araştırmada 2010-2020 dâhil olmak üzere toplam 60 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Bu çalışmalar, <http://www.tez.yok.gov.tr> adresinden özetinde "okul iklimi" anahtar kelimesi taranarak elde edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Elde edilen lisansüstü tez çalışmaları, araştırmacılar tarafından oluşturulan "Tez Kodlama Formu" kullanılarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu çerçevede çalışma, amaçlı olarak seçilmiş toplam 60 adet yüksek lisans ve doktora tezi üzerinde yürütülmüştür. Tez kodlama formu, tezlerin yayınlandığı yıl, tezlerin türleri, yapıldığı üniversite, araştırma yöntemi, okul türü, veri analizi teknikleri, veri toplama araçları ve örneklem büyüklüğü açısından incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Lisansüstü tez çalışmaları belirlenen ölçütlere bağlı kalınarak veriler tablolştırılmıştır. Verilerin analizinde frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Güvenilirliği için araştırmacılar tez çalışmalarını kategorilere göre ayrı ayrı incelemiş, iki araştırmacının elde ettiği veriler kullanılarak, puanlayıcılar arası uyum yüzdesi hesaplanmıştır. Uyum

yüzdesi % 90 olarak bulunmuştur (Şencan, 2005). Bu durum araştırmacıların verileri arasında yüksek seviyede bir uyum olduğunu göstermektedir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, Tez kodlama formuna göre, tezlerin yayınlandığı yıl, tezlerin türleri, hazırlandığı üniversite, araştırma yöntemi, okul kültürü, veri analizi teknikleri, veri toplama araçları ve örneklem büyüklüğü açısından değerlendirilmesi yapılmıştır.

Yayınlanan Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen tezlerde 2010-2020 yılları arasında yıllara göre dağılımı hakkında elde edilen veriler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yayınlandığı yıl	f	%
2010	3	5,0
2015	3	5,0
2016	6	10,0
2017	6	10,0
2018	10	16,7
2019	20	33,3
2020	12	20,0
Toplam	60	100,0

Tablo 1’de görüldüğü üzere, en fazla 2019 (% 33.3) yılında daha sonra 2020 (% 20) yılında araştırma yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırmanın hiç yapılmadığı yılların ise 2011, 2012, 2013 ve 2014 olduğu saptanmıştır.

Lisansüstü Tez Çalışmalarının Türlerine Göre Dağılım

Eğitim kurumlarında okul iklimi konulu lisansüstü tez çalışmalarının türleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Lisansüstü Tezlerin Türleri

Tezlerin türleri	f	%
Doktora	8	13,3
Yüksek Lisans	52	86,7
Toplam	60	100

Tablo 2’ de okul iklimi ile ilgili tezlerin % 86,7’sinin yüksek lisans tezi, % 13,3’ünün ise doktora tezi olduğu görülmektedir.

Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Eğitim kurumlarında okul iklimi konulu lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Yapıldığı üniversite	f	%
Adnan Menderes Üniversitesi	1	1,7
Akdeniz Üniversitesi	1	1,7
Amasya Üniversitesi	1	1,7
Anadolu Üniversitesi	1	1,7
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1	1,7
Balıkesir Üniversitesi	1	1,7

Cumhuriyet Üniversitesi	1	1,7
Çukurova Üniversitesi	1	1,7
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	1,7
Dumlupınar Üniversitesi	2	3,3
Düzce Üniversitesi	1	1,7
Ege Üniversitesi	1	1,7
Fırat Üniversitesi	2	3,3
Gazi Üniversitesi	5	8,3
Gaziantep Üniversitesi	1	1,7
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	1,7
Hacettepe Üniversitesi	3	5,0
İnönü Üniversitesi	1	1,7
İstanbul Aydın Üniversitesi	1	1,7
İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi	1	1,7
İstanbul Kültür Üniversitesi	1	1,7
İstanbul Okan Üniversitesi	1	1,7
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	6	10,0
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	1	1,7
Kastamonu Üniversitesi	2	3,3
Maltepe Üniversitesi	1	1,7
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	5	8,3
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	1,7
Niğde Üniversitesi	1	1,7
Onsekiz Mart Üniversitesi	1	1,7
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2	3,3
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	3	5,0
Osmangazi Üniversitesi	1	1,7
Pamukkale Üniversitesi	1	1,7
Trakya Üniversitesi	2	3,3
Uşak Üniversitesi	1	1,7
Yeditepe Üniversitesi	2	3,3
Toplam	60	100,0

Tablo 3'teki veriler ışığında, 37 farklı üniversitede tez yapıldığı tespit edilmiştir. Bu üniversitelerden en fazla tez çalışmasının İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde (% 10) yapıldığı görülmektedir.

Tezlerin kullanılan araştırma yöntemine göre dağılımı

Eğitim kurumlarında okul iklimi konulu tezlerde kullanılan araştırma yönteminin dağılımı Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. Tezlerde Kullanılan Araştırma Yönteminin Dağılımı

Kullanılan Araştırma Yöntemi	f	%
Karma	5	8,3
Meta analiz	1	1,7
Nicel	51	85,0
Nitel	3	5,0

Toplam

60

100,0

Tablo 4’de görüldüğü üzere, lisansüstü tezlerde en çok kullanılan araştırma yöntemi % 85 ile nicel yöntemdir. Tabloya göre en az kullanılan yöntem ise meta analiz (% 1.7) olarak tespit edilmiştir.

Tezlerin verilerinin toplandığı okul türüne göre dağılımı

Eğitim kurumlarında okul iklimi konulu tezlerin verilerinin toplandığı okul türüne göre dağılımı Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Tezlerin verilerinin toplandığı okul türüne göre dağılımı

Verilerin toplandığı okul türü	f	%
İlkokul	4	6,7
İlkokul ve ortaokul	7	11,7
İlkokul, ortaokul, lise	4	6,7
Lise	14	23,3
Okul öncesi	2	3,3
Okul öncesi ve ilköğretim	1	1,7
Ortaokul ve lise	1	1,7
Ortaokul	12	20,0
Tüm kademeler	11	18,3
Üniversite	4	6,7
Toplam	60	100,0

Tablo 5’te görüldüğü üzere, lisansüstü tezlerde verilerin en çok (% 23.3) lise kademesinden toplandığı tespit edilmiştir. Tabloya göre en az ise okul öncesi ve ilköğretim (% 1,7) ve ortaokul ve liseden (% 1,7) toplandığı saptanmıştır.

Tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı

Eğitim kurumlarında okul iklimi konulu tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı

Veri toplama aracı	f	%
Anket	1	1,7
Anket, ölçek ve yarı yapılandırılmış görüşme formu	3	5
Anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formu	1	1,7
Anket ve ölçek	20	33,3
Belirtilmemiş	1	1,7
Gözlem+görüşme	1	1,7
Ölçek	30	50,0
Ölçek+ yarı yapılandırılmış görüşme formu	1	1,7
Yarı yapılandırılmış görüşme formu	1	1,7
Yarı yapılandırılmış gözlem	1	1,7
Toplam	60	100,0

Tablo6’da görüldüğü üzere, lisansüstü tezlerde veri toplama aracı olarak en çok (% 50) ölçek kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tezlerde Kullanılan Veri Analizi Tekniklerinin Dağılımı

Eğitim kurumlarında okul iklimi konulu tezlerde kullanılan veri analizi tekniklerinin dağılımı Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Tezlerde kullanılan veri analizi tekniklerinin dağılımı

Veri analizi teknikleri	f	%
Betimsel istatistik	51	85,0
Betimsel istatistik +içerik analizi	5	8,3
Betimsel istatistik+durum çalışması	1	1,7
İçerik analizi	1	1,7
İçerik analizi rastgele etkiler model	1	1,7
Lojistik regresyon	1	1,7
Toplam	60	100,0

Tablo 7’de görüldüğü üzere, lisansüstü tezlerde kullanılan veri analizi tekniğinin en çok (% 85) betimsel istatistik olduğu tespit edilmiştir.

Tezlerin Örneklem Büyüklüğü Dağılımı

Örneklem büyüklüğü bakımından sınıflandırılan tezlerden elde edilen veriler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8. Tezlerde Örneklem Büyüklüğü Dağılımı

Örneklem Büyüklüğü	F	%
1-250	6	10,0
251-500	26	43,3
501 ve üzeri	28	46,7
Toplam	60	100,0

Tablo 8 incelendiğinde, sırasıyla 501 ve üzeri (%46.7) aralığında, 251-500 (% 43.3) ve 1-250 (% 10) aralığında sayının örneklem olarak kullanıldığı saptanmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma, Türkiye’de 2010–2020 yılları arasında eğitim kurumlarında okul iklimi değişkeni üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi ve genel eğilimlerini belirlemeye yönelik bir içerik analizi çalışmasıdır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi sitesinden okul iklimi konulu tam metin olarak ulaşılabilen 60 tez üzerinden belirli kategoriler doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır.

Eğitim kurumlarında tezlerin 2010 yılından itibaren yapıldığı yıllara bakıldığında, 2020 yılına kadar geçen zaman diliminde özellikle tezlerde sayı olarak dalgalanmalar olmuş olsa da giderek arttığı söylenilebilir. Okul ikliminin hem önemli hem de güncel bir konu olması, bireyi ve toplumu yakından ilgilendirmesi nedeniyle eğitim bilimleri alanında tez yapan araştırmacıların daha çok dikkatini çektiği söylenilebilir. Eğitim kurumlarında okul iklimi konulu tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında, en fazla tezin 2018, 2019 ve 2020 yılında yapıldığı 2011, 2012, 2013 ve 2014 yıllarında herhangi bir araştırma yapılmadığı görülmüştür.

Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında en çok yüksek lisans tezi yapılmıştır. Araştırmalarda doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerine göre daha az olmasının nedeni, doktora çalışmalarının az olması olarak düşünülebilir.

Üniversitelerden en fazla tez çalışması İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinde (% 10) yapılmıştır. Ülkemizde okul iklimi konulu çalışmanın 37 farklı üniversitede yapıldığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu kadar araştırmanın olması, eğitim kurumlarında okul ikliminin araştırılıp incelenmesi gereken önemli bir konu olduğunu düşündürmektedir.

Lisansüstü tezlerde en çok kullanılan araştırma yöntemi % 85 ile nicel yöntemdir. En az kullanılan yöntem ise meta analiz (% 1.7) olarak tespit edilmiştir. Araştırmalarda, nicel yöntemin sayısal verilere dayalı olması ve aynı zamanda ölçülmek istenen davranışı daha objektif ölçtüğünden dolayı tercih edildiği söylenilebilir. Okul iklimi alanında birden fazla ölçek olmasının nicel yöntemin kullanılmasını etkilediği söylenilebilir. Yapılan çalışmalarda meta analiz yönteminin az tercih edilme nedeninin, zaman ve emek açısından daha zor olmasından kaynaklandığı söylenilebilir.

Okul iklimi konulu lisansüstü tezlerde (2010-2020) verilerin en çok lise kademesinden toplandığı tespit edilmiştir. En az ise okul öncesi ve ilköğretim, ortaokul ve liseden toplandığı saptanmıştır.

Okul iklimi konulu tezlerde (2010-2020) kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde, tezlerde en çok kullanılan ölçme araçları ve tekniklerinin başında ölçek gelmektedir. Tezlerde daha çok nicel yöntem kullanıldığı için veri toplama aracı olarak ölçeğin büyük oranda tercih edildiği söylenilebilir. Okul iklimi konulu lisansüstü tezlerde (2010-2020) kullanılan veri analizi tekniklerinden en çok betimsel istatistik kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu durum nicel araştırmaların fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Tezlerde sırasıyla 501 ve üzeri (%46.7) aralığında, 251-500 (% 43.3) ve 1-250 (% 10) aralığında sayının örneklem olarak kullanıldığı saptanmıştır. Büyük örneklem ile veri toplanması evreni temsiliyeti artırdığından geçerlik ve güvenilirliği olumlu etkilediği söylenilebilir.

ÖNERİLER

Araştırmanın bulguları doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

- Okul iklimi konulu doktora tezlerinin çalışma sayısı yüksek lisans çalışmalarına nazaran az olduğundan araştırma sayısı artırılabilir.
- Okul iklimi konusunda daha kapsamlı, geçerli ve güvenilir bulgulara ulaşmak için karma yöntem çalışmaları daha çok tercih edilebilir.
- Okul iklimi konusunda yapılan tezlerde en çok tercih edilen örneklem büyüklüğünün “501 ve üzeri” aralığındaki kategori olduğundan, yapılan çalışmalarda örneklem sayısı artırılabilir.
- Okul iklimi üzerine toplam 60 yazılmış tez mevcuttur. Okullar için hayati önem taşıyan okul ikliminin önemini vurgulamak ve daha çok fikir elde etmek açısından daha çok lisansüstü tez yazılabilir.
- Bu araştırma kapsamında YÖK tez veri tabanındaki tezler incelenmiştir. Özellikle makalelerde okul iklimi konulu çalışmaların araştırılması için Google Akademik ve Proquest veri tabanları kullanılarak analizler yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Bauer, M. W. (2003). Classical content analysis: A review. In M. W. Bauer & G. Gaskell (Eds). *Qualitative researching with text, image and sound* (131-151). London: Sage Publication.
- Dönmez, Ş. (2016). Ortaokul Öğrencilerinde Okul İklimi, Okula Bağlılık ve Okul Yaşam Kalitesi Algısının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Eurydice. (2019). Levels of autonomy and responsibilities of teachers in Europe. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/094_EN.pdf adresinden 20.03.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Hoy, W. K. ve Miskel, C. G. (2012). Eğitim yönetimi: Teori ve uygulama (Çev. E. Turan). Ankara: Nobel.
- Mabie, G. E. (2003). Making Schools Safe for the 21st Century: An Interview with Ronald D. Stephens. *The Educational Forum*, 67(2), 156-162.

- Noonan, J. (2004). School climate and the safe school: Seven contributing factors. *Educational Horizons*, 61-65.
- Othman, C. ve Kasuma, J. (2016). Relationship of school climate dimensions and teachers' commitment. *Journal of Contemporary Issues and Thought*, 6, 19-29.
- Retrieved from <http://uir.unisa.ac.za/bitstream/handle/10500/2354/thesis.pdf?sequence=1>.
- Pritchard, R.D. and Karasick, B.W. (1973). "The effects of organizational climate on managerial job performance and job satisfaction". *Organizational Behavior And Human Performance*, 9(1), 126-146.
- Salanda, J. (2011). *Fundamentals of Qualitative Research: Understanding Qualitative Research*. Oxford University Press, Newyork.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçmelerde Güvenirlik ve Geçerlik*. Ankara: Sözkese Matbaacılık.
- Yılmaz, K. ve Altinkurt, Y. (2013). Örgütsel iklim ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1). 1-11.